

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 79.801/1/V
van 7 augustus 2026

avis 79.801/1/V
du 7 août 2026

over

sur

een ontwerp van koninklijk besluit
‘tot wijziging van het koninklijk
besluit van 6 februari 2006 waarbij
aan de ondernemingen die
ressorteren onder het Paritair
Comité voor het
vermakelijkheidsbedrijf (PC 304)
de toelating wordt verleend om
sommige leerlingen-stagiairs 's
nachts en/of op zondag tewerk te
stellen’

un projet d'arrêté royal ‘modifiant
l'arrêté royal du 6 février 2006
autorisant les entreprises
ressortissant à la Commission
paritaire du spectacle (CP 304) à
occuper certains élèves-stagiaires
la nuit et/ou le dimanche’

Op 14 juli 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Werk verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 28 augustus 2026,* een advies te verstrekken over een ontwerp van koninklijk besluit 'tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 februari 2006 waarbij aan de ondernemingen die ressorteren onder het Paritair Comité voor het vermakelijkheidsbedrijf (PC 304) de toelating wordt verleend om sommige leerlingen-stagiairs 's nachts en/of op zondag tewerk te stellen'.

Het ontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 4 augustus 2026. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, eerste voorzitter van de Raad van State, Tim CORTHAUT en Francis VAN NUFFEL, staatsraden, Jan VELAERS, assessor, en Eline YOSHIMI, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Ben CLAES, adjunct-auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Tim CORTHAUT, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 7 augustus 2026.

*

Le 14 juillet 2026, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de l'Emploi à communiquer un avis dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit jusqu'au 28 août 2026 **, sur un projet d'arrêté royal 'modifiant l'arrêté royal du 6 février 2006 autorisant les entreprises ressortissant à la Commission paritaire du spectacle (CP 304) à occuper certains élèves-stagiaires la nuit et/ou le dimanche'.

Le projet a été examiné par la première chambre des vacations le 4 août 2026. La chambre était composée de Wilfried VAN VAERENBERGH, premier président du Conseil d'État, Tim CORTHAUT et Francis VAN NUFFEL, conseillers d'État, Jan VELAERS, assesseur, et Eline YOSHIMI, greffier.

Le rapport a été présenté par Ben CLAES, auditeur adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Tim CORTHAUT, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 7 août 2026.

*

* Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juni en 15 augustus.

** Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973 qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juin au 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

2. Het om advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit vervangt artikel 3, eerste lid, van het koninklijk besluit van 6 februari 2006 ‘waarbij aan de ondernemingen die ressorteren onder het Paritair Comité voor het vermakelijkheidsbedrijf (PC 304) de toelating wordt verleend om sommige leerlingen-stagiairs ’s nachts en/of op zondag tewerk te stellen’. Hoewel die bepaling integraal wordt vervangen, strekt die wijziging er enkel toe om de verwijzing naar de voormalige studierichtingen in het kader waarvan nacht- en zondagsarbeid voor leerlingen-stagiairs toegestaan werd, te vervangen door een verwijzing naar de structuuronderdelen zoals die voortvloeien uit de modernisering van het secundair onderwijs op niveau van de Vlaamse Gemeenschap.¹

RECHTSGROND

3. Het ontwerp vindt rechtsgrond in de in de aanhef vermelde artikelen 32, § 2, en 34*bis*, § 1, derde en vierde lid, van de Arbeidswet van 16 maart 1971.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4.1. Het koninklijk besluit van 6 februari 2006 is volgens zijn artikel 1 van toepassing op de werkgevers van de ondernemingen die onder het Paritair Comité voor het vermakelijkheidsbedrijf ressorteren en op de leerlingen-stagiairs die bij hen zijn tewerkgesteld in het kader van een stage. Artikel 2 omschrijft de leerlingen-stagiairs als:

“de leerlingen die 15 jaar of ouder zijn, die niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht en die ingeschreven zijn in het Nederlandstalig voltijds secundair onderwijs, welke tijdelijk in een onderneming worden tewerkgesteld in het kader van een stage die voorzien wordt in het leerprogramma van die studierichting die ze volgen.”

¹ Een overzicht van de structuuronderdelen die vanaf het schooljaar 2026-2027 aangeboden kunnen worden, kan worden gevonden in artikel 1, § 1 alsook in bijlage 2, bij het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 2018 ‘houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs’, zoals laatst vervangen door bijlage 3, bij het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2025 ‘tot wijziging van verschillende besluiten van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft het studieaanbod van het secundair onderwijs’, op basis van artikel 9 van dat besluit.

Bijgevolg laat het koninklijk besluit van 6 februari 2006 alleen toe dat leerlingen-stagiairs uit het Nederlandstalig voltijds secundair onderwijs 's nachts of op zondag worden tewerkgesteld door werkgevers die ressorteren onder het Paritair Comité voor het vermakelijkheidsbedrijf. Daarentegen vallen leerlingen-stagiairs uit het Frans- of Duitstalig voltijds secundair onderwijs niet onder het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 6 februari 2006. De vervanging van artikel 3, eerste lid, van dat koninklijk besluit door het ontwerp houdt eveneens enkel rekening met de nieuwe benamingen van de structuuronderdelen uit het Nederlandstalig voltijds secundair onderwijs.

4.2. Bevraagd of er voor leerlingen-stagiairs in het Frans- of Duitstalig voltijds secundair onderwijs die ingeschreven zijn voor equivalente studierichtingen niet eveneens nood is aan een regeling voor nacht- en zondagsarbeid zoals die in het koninklijk besluit van 6 februari 2006, en zo ja, of het grondwettelijk gewaarborgde gelijkheidsbeginsel dan niet vereist dat leerlingen uit equivalente studierichtingen in die onderwijsstelsels eveneens onder het toepassingsgebied van dat koninklijk besluit worden gebracht, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Het ontwerp heeft enkel tot doel de benamingen van de betrokken studierichtingen/structuuronderdelen te actualiseren naar aanleiding van de modernisering van het secundair onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Die actualisering vloeit voort uit de vraag die aan het paritair comité werd voorgelegd en waarover het Paritair Comité voor het vermakelijkheidsbedrijf op 24 juni 2026 een positief advies heeft uitgebracht. Naar aanleiding hiervan werd aan de leden van het paritair comité de vraag voorgelegd om de gevolgen van het koninklijk besluit te onderzoeken ten aanzien van de equivalente studierichtingen in de onderwijsstelsels van de andere gemeenschappen. In dit verband werd vanuit het paritair comité niet aangegeven dat in het Franstalig of Duitstalig voltijds secundair onderwijs volledig vergelijkbare studierichtingen zouden bestaan waarvoor dezelfde pedagogische en sectorale nood aan nacht- of zondagstage bestaat. Op basis van de gegevens waarover de administratie op vandaag beschikt en van het advies van het paritair comité, zijn er derhalve geen aanwijzingen dat de regeling die het koninklijk besluit instelt een ongerechtvaardigd verschil in behandeling zou invoeren.”

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 1

5.1. Bevraagd waarom in artikel 1 van het ontwerp ervoor wordt gekozen om artikel 3, eerste lid, van het koninklijk besluit van 6 februari 2006 integraal te vervangen in plaats van alleen de benamingen van de studierichtingen te wijzigen, antwoordde de gemachtigde dat er geen bezwaar bestaat tegen een meer precieze wijzigingsbepaling die als volgt zou kunnen luiden:

“In artikel 3 van het koninklijk besluit van 6 februari 2006 [...] worden de woorden ‘voorzover het leerlingen betreft van het eerste en tweede leerjaar van de derde graad van het technisch secundair onderwijs, studierichting podiumtechnieken’ vervangen door de woorden ‘voor zover het leerlingen betreft van de derde graad, structuuronderdelen podiuminstallaties en podiumtechnieken, of van het 7de leerjaar, structuuronderdeel podiumtechnieker’.”

Met die nieuwe formulering kan worden ingestemd

5.2. Er moet niettemin worden vastgesteld dat het tekstvoorstel van de gemachtigde *prima facie* ruimer lijkt dan het voorliggende ontwerp, voor zover het tekstvoorstel ook uitdrukkelijk melding maakt van het 7de leerjaar, structuuronderdeel podiumtechnieker. In elk geval kan worden aangenomen dat het om een nuttige verduidelijking gaat, aangezien het twijfelachtig is dat de zevende leerjaren zonder meer tot de derde graad behoren.²

5.3. De Franse en Nederlandse tekst moeten op elkaar worden afgestemd. In lijn met het tekstvoorstel in opmerking 5.1 kan de afdeling Wetgeving instemmen met het voorstel van de gemachtigde om het overeenstemmende Franse zinsdeel als volgt te formuleren:

“pour autant qu’il s’agisse d’élèves du troisième degré, subdivisions structurelles installations scéniques et technique de scène, ou de la septième année, subdivision structurelle techniciens de spectacle.”

SLOTOPMERKING

6. Aangezien in het ontwerp een artikel 2 ontbreekt, moeten de artikelen 3 en 4 worden vernummerd.

*

² De in het ontwerp vermelde structuuronderdelen vloeien voort uit artikel 1, § 1, 2°, samen gelezen met de matrix in bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 2018, zoals laatst vervangen door bijlage 3 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2025, op basis van artikel 9 van dat besluit. Zo zijn in die vervangen bijlage 2 de structuuronderdelen “podiumtechnieken” en “podiuminstallaties” inderdaad terug te vinden in de matrix “secundair onderwijs 3e graad”, respectievelijk in de kolom “dubbele finaliteit (doorstroming/arbeidsmarkt) – TSO/KSO” en “finaliteit arbeidsmarkt – BSO”. Het structuuronderdeel “podiumtechnieker” valt daarentegen in dezelfde bijlage terug te vinden in de matrix “secundair onderwijs 7e leerjaren” in de kolom “7e leerjaren die gericht zijn op instroom arbeidsmarkt na behaalde OK3”. Dat doet de vraag rijzen of die 7e leerjaren ook deel uitmaken van de derde graad van het secundair onderwijs.

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DU PROJET

2. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis remplace l'article 3, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 6 février 2006 'autorisant les entreprises ressortissant à la Commission paritaire du spectacle (CP 304) à occuper certains élèves-stagiaires la nuit et/ou le dimanche' Bien que cette disposition soit intégralement remplacée, cette modification a uniquement pour objet de remplacer la référence aux anciennes disciplines dans le cadre desquelles le travail de nuit et le dimanche des élèves-stagiaires était autorisé par une référence aux subdivisions structurelles telles qu'elles résultent de la modernisation de l'enseignement secondaire au niveau de la Communauté flamande ¹.

FONDEMENT JURIDIQUE

3. Le projet trouve son fondement juridique dans les articles 32, § 2, et 34*bis*, § 1er, alinéas 3 et 4, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, mentionnés dans le préambule.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

4.1. Selon son article 1er, l'arrêté royal du 6 février 2006 s'applique aux employeurs des entreprises ressortissant à la Commission paritaire du spectacle et aux élèves-stagiaires qui sont occupés par eux dans le cadre d'un stage. L'article 2 définit les élèves-stagiaires comme :

« les élèves âgés de 15 ans ou plus, qui ne sont plus soumis à l'obligation scolaire à temps plein, qui sont inscrits dans l'enseignement secondaire néerlandophone à temps plein et qui sont occupés temporairement en entreprise dans le cadre d'un stage prévu dans le programme d'étude de la discipline qu'ils suivent ».

¹ Un aperçu des subdivisions structurelles pouvant être proposées à partir de l'année scolaire 2026/2027 peut être trouvé à l'article 1er, § 1er, ainsi qu'à l'annexe 2 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 2018 'portant certaines mesures concernant la modernisation de l'enseignement secondaire', telle qu'elle a été remplacée en dernier lieu par l'annexe 3 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 14 juillet 2025 'modifiant divers arrêtés du domaine politique de l'Enseignement et de la Formation, en ce qui concerne l'offre d'études de l'enseignement secondaire', sur la base de l'article 9 de cet arrêté.

Par conséquent, l'arrêté royal du 6 février 2006 permet uniquement aux élèves-stagiaires de l'enseignement secondaire néerlandophone de plein exercice d'être occupés la nuit ou le dimanche par des employeurs ressortissant à la Commission paritaire du spectacle. Par contre, les élèves-stagiaires inscrits dans l'enseignement secondaire francophone ou germanophone de plein exercice ne relèvent pas du champ d'application de l'arrêté royal du 6 février 2006. Le remplacement de l'article 3, alinéa 1er, de cet arrêté royal par le projet tient lui aussi uniquement compte des nouvelles dénominations des subdivisions structurelles de l'enseignement secondaire néerlandophone de plein exercice.

4.2. Interrogé pour savoir si, pour les élèves-stagiaires inscrits dans l'enseignement secondaire francophone ou germanophone de plein exercice dans des disciplines équivalentes, il n'est pas également nécessaire de prévoir un régime pour le travail de nuit et le dimanche tel que celui contenu dans l'arrêté royal du 6 février 2006, et, dans l'affirmative, si le principe d'égalité garanti par la Constitution n'exige pas alors que les élèves issus de disciplines équivalentes dans ces systèmes d'enseignement soient eux aussi inclus dans le champ d'application de cet arrêté royal, le délégué a répondu ce qui suit :

« Het ontwerp heeft enkel tot doel de benamingen van de betrokken studierichtingen/structuuronderdelen te actualiseren naar aanleiding van de modernisering van het secundair onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Die actualisering vloeit voort uit de vraag die aan het paritair comité werd voorgelegd en waarover het Paritair Comité voor het vermakelijkheidsbedrijf op 24 juni 2026 een positief advies heeft uitgebracht. Naar aanleiding hiervan werd aan de leden van het paritair comité de vraag voorgelegd om de gevolgen van het koninklijk besluit te onderzoeken ten aanzien van de equivalente studierichtingen in de onderwijsstelsels van de andere gemeenschappen. In dit verband werd vanuit het paritair comité niet aangegeven dat in het Franstalig of Duitstalig voltijds secundair onderwijs volledig vergelijkbare studierichtingen zouden bestaan waarvoor dezelfde pedagogische en sectorale nood aan nacht- of zondagstage bestaat. Op basis van de gegevens waarover de administratie op vandaag beschikt en van het advies van het paritair comité, zijn er derhalve geen aanwijzingen dat de regeling die het koninklijk besluit instelt een ongerechtvaardigd verschil in behandeling zou invoeren ».

EXAMEN DU TEXTE

Article 1er

5.1. À la question de savoir pourquoi, à l'article 1er du projet, il est choisi de remplacer intégralement l'article 3, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 6 février 2006 au lieu de simplement modifier les dénominations des disciplines, le délégué a répondu qu'il n'y a pas d'objection à une disposition modificative plus précise, qui pourrait s'énoncer comme suit :

« In artikel 3 van het koninklijk besluit van 6 februari 2006 [...] worden de woorden 'voorzover het leerlingen betreft van het eerste en tweede leerjaar van de derde graad van het technisch secundair onderwijs, studierichting podiumtechnieken' vervangen door de woorden 'voor zover het leerlingen betreft van de derde graad, structuuronderdelen podiuminstallaties en podiumtechnieken, of van het 7de leerjaar, structuuronderdeel podiumtechnieker' ».

On peut se rallier à cette nouvelle formulation.

5.2. Force est néanmoins de constater que la proposition de texte du délégué semble de prime abord plus large que le projet à l'examen, dans la mesure où elle mentionne aussi expressément la septième année, subdivision structurelle technicien de spectacle. En tout état de cause, on peut admettre qu'il s'agit d'une précision utile, dès lors qu'il est douteux que les septièmes années fassent automatiquement partie du troisième degré ².

5.3. On alignera les textes français et néerlandais. Conformément à la proposition de texte mentionnée au point 5.1, la section de législation peut se rallier à la proposition du délégué de formuler le segment de phrase correspondant du texte français comme suit :

« pour autant qu'il s'agisse d'élèves du troisième degré, subdivisions structurelles installations scéniques et technique de scène, ou de la septième année, subdivision structurelle technicien de spectacle ».

OBSERVATION FINALE

6. Dès lors que le projet ne contient pas d'article 2, il convient de renuméroter les articles 3 et 4.

DE GRIFFIER
LE GREFFIER

DE EERSTE VOORZITTER
LE PREMIER PRÉSIDENT

Eline YOSHIMI

Wilfried VAN VAERENBERGH

² Les subdivisions structurelles mentionnées dans le projet découlent de l'article 1er, § 1er, 2°, combiné avec la matrice figurant à l'annexe 2 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 1er juin 2018, telle qu'elle a été remplacée par l'annexe 3 de l'arrêté du Gouvernement flamand du 14 juillet 2025, sur la base de l'article 9 de cet arrêté. Ainsi, dans cette annexe 2 remplacée, les subdivisions structurelles « techniques de la scène » et « installations scéniques » se retrouvent effectivement dans la matrice « enseignement secondaire 3e degré », respectivement dans les colonnes « double finalité (transition/marché du travail) - TSO/KSO (enseignement secondaire technique/enseignement secondaire artistique) » et « finalité marché du travail - BSO (enseignement secondaire professionnel) ». Dans la même annexe, la subdivision structurelle « technicien de spectacle » se retrouve en revanche dans la matrice « enseignement secondaire 7es années », dans la colonne « 7es années axées sur l'insertion professionnelle après obtention du diplôme OK3 (enseignement de qualification de niveau 3) ». Cela soulève la question de savoir si ces 7es années relèvent également du troisième degré de l'enseignement secondaire.